

Futurismus a hudba

„Konkrétní hudba“

futurismus

- - 20. února 1909 v pařížském „Le Figaro“ vydává Manifest futurismu
- Filippo Tommaso Marinetti (1876-1944).
  - krása neklidu, rychlosti a boje, poezie odvahy a revolty
  - *"Budeme opěvovat obrovské zástupy vyburcované prací, radostí nebo vzpourou; budeme opěvovat mnohobarevné a polyfonní příboje revolucí v moderním velkoměstě; budeme opěvovat tetelivý noční žár zbrojnic a loděnic pod jejich prudkými elektrickými lunami; žravá nádraží; továrny, mosty, lokomotivy s mohutnou hrudí, klouzavý let aeroplánů.."*
  - *Základem futuristické poetiky byl dynamismus, projevující se jednak výrazovou zkratkovitostí, jednak mnohotvárností a proměnlivostí básnického rytmu. Odrážel snahu o umělecký ekvivalent pohybu a rychlosti jako typických znaků života 20. století. Druhým podstatným rysem byla jednota předmětu, prostředí a atmosféry transformovaná do uměleckého obrazu, prolínání rovin. Tedy radikální rozpor s dosavadní tradicí.*

„Manifest futuristických hudebníků“

Balilla Pratella: „Manifesto dei musicisti futuristi (1910)“

- Přesvědčit mladé skladatele aby opustili školy
- Bojovat proti zkorumpovaným a nevzdělaným kritikům
- Nehlásit se do konvenčních skladatelských soutěží
- Držet se bokem od komerčních a akademických kruhů
- Zničit předsudky vůči „dobře udělané“ hudbě
- Zničit vládu interpreta
- Operní libreto přeměnit na báseň pro hudbu
- Bojovat proti historismu
- Provokovat ve společnosti nenávist vůči starému umění
- ...

Umění hluku(1913)

Luigy Russolo – „L'arte dei rumori“

- „Každý projev života provází hluk. Naše uši jsou na něj zvyklé, hluk je schopný připomínat nám samotný život.
  - Mukařovský 1940 ve své studii O Jazyce básnickém píše:
    - *„Přesto však je značný rozdíl mezi ostatními uměleckými materiály a jazykem. Kámen, kov, barevná hmota atd. vstupují do umění jako pouhé jevy přírodní, jež teprve v umění přijímají znakovou povahu, počínají něco znamenat. Jazyk je znak již svou vlastní podstatou: i sám přírodní jev, který je jeho podkladem, totiž zvuk lidského hlasu, vychází z mluvidel již formován k tomuto účelu. Znakovým charakterem blíží se jazyku jakožto uměleckému materiálu toliko materiál hudby, tón, jenž také není pouhým přírodním zvukem, ale součástí tónového systému; jen jako takovému je mu rozuměno. ... Na rozdíl od jazyka je však tón svou existencí omezen téměř jen na hudbu: příroda tónů až na mizivé výjimky nemá (jako téměř jediný případ přírodního tónu bývá citován zvuk sesouvajících se písečných dun), v oblasti lidské působnosti objevují se tóny mimo hudbu jen na samém jejím okraji a v tesné souvislosti s ní; takové jsou např. trubkové signály. Proto není tón vklíněn do životní praxe a nestává se nositelem určitého významu: význam hudební melodie zůstává pouhou intencí bez určité kvality, schopnou pojmout téměř neomezené množství významů konkrétních.“*

Luigi Russolo (1887 – 1947)

„Probouzení velkoměsta“

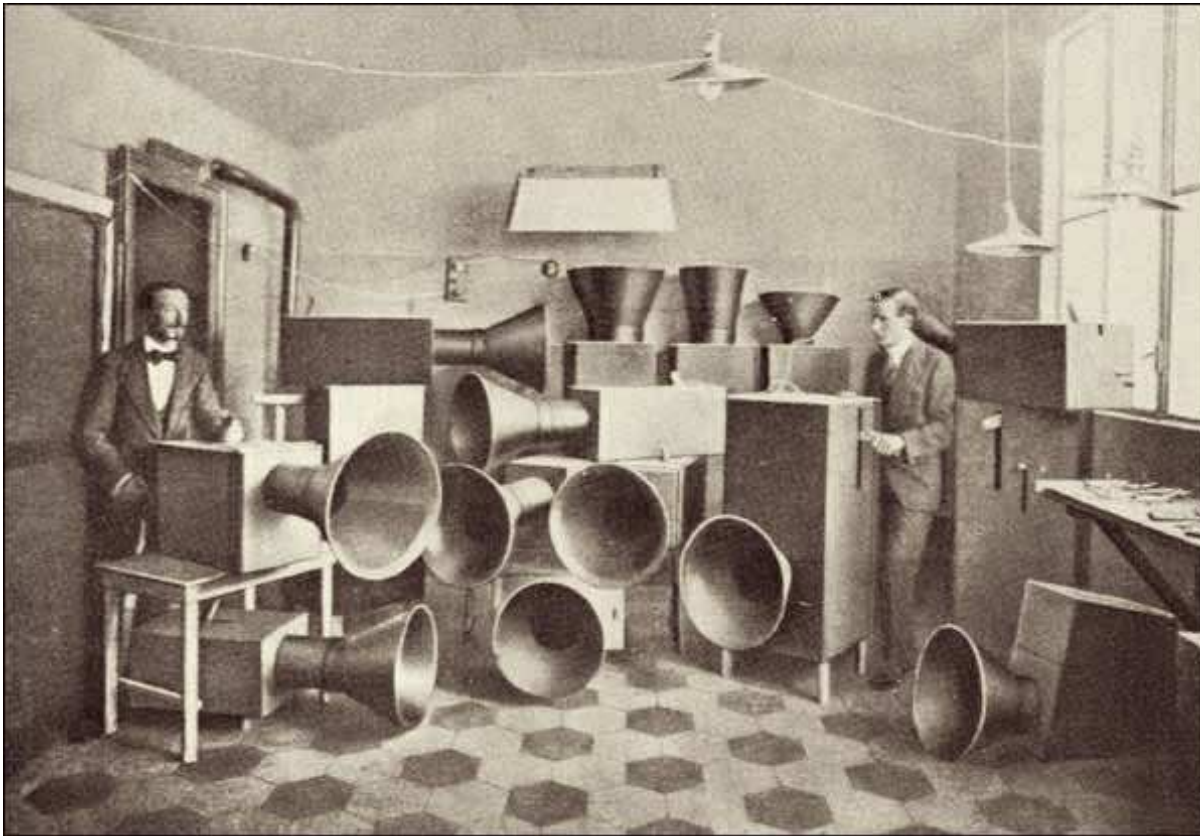
Dal „Risveglio di una città“ per Intonarumori. • L. Russolo

Ululatori
Rombatori
Capitolari
Straziculatori
Scappatori
Ronzatori
Gorgogliatori
Sibilatori

F FF P PP P

Antonio Russolo (1877 – 1942)

- Corale (1921) – chorál

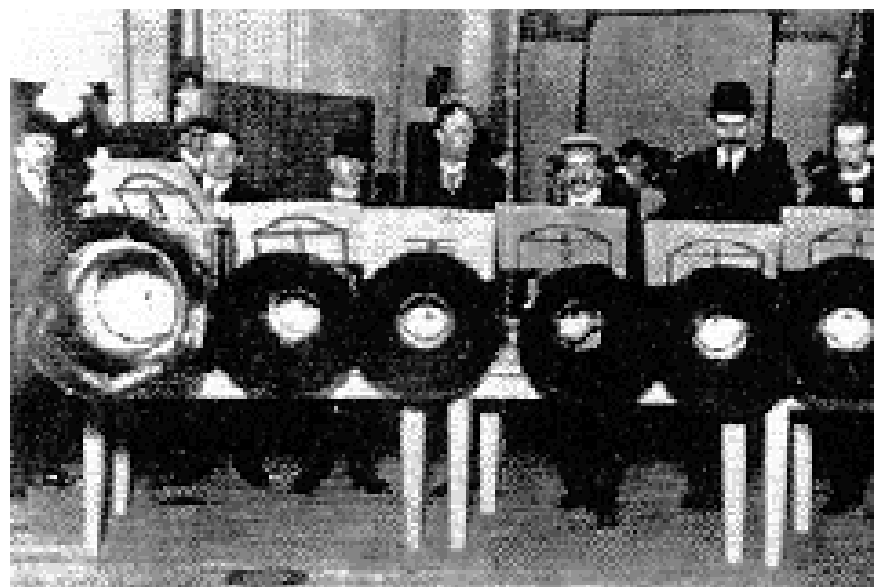

Filippo Tommaso Marinetti

(1876 – 1944)

- Sintesi Musicali futuriste (1931)
  - Kombinace tradičních a nových nástrojů
  - Improvizovaný klavír (Aldo Guintini)
    - Stroj
    - Moře

- Příklon k fašismu

První koncert 1911

Walter Ruttmann (1887 – 1941)

- Tvůrce avantgardních filmů
  - Opus series (1922 – 1925)
  - Nejvýznamnější – Berlin, Symphony of a City (1929)
- Wochenende (1930) – pouze zvukový film
  - Velmi významná předzvěst konkrétní hudby i současné moderní kompozice
  - Podobně jako Leni Riefenstahl přilnul k nacistické ideologii.

Musique concrète

- Konkrétní hudba
  - Vznik 1948 – v rozhlasových studiích Francouzského rozhlasu a televize R.T.F
  - *„Materiálem konkrétní hudby je zvuk ve stavu zrodu, jak nám ho poskytuje příroda, jak ho zachycují stroje a upravují vlastní manipulací“*
  - *„Dovedl – li inženýr –hudebník něco vytěžit z vrčení strojů, má též právo na to, aby byl vystřídán. Necht’ po něm přijde vynalézavý hudebník.“*
  - Výzkumná laboratoř, experimentování s novými zvuky a jejich úpravami, opravami a přeměňováním.

Pierre Schaeffer

(1910 – 1995)

- Studie hluků
  - Cinq etudes de bruits (1948)
  - Hledání ve třech liniích
    - První, nejvíce experimentální – technika koláže
    - Druhá spočívá v použití klavíru jako „nástroje pro všechno“ – nástroj je již před nahráváním různě upravován
    - Třetí linie byla charakterizována konfrontací
  - KONKRÉTNÍ HUDBA - Editio supraphon 1971

Společně s Pierre Henrym

- Symphonie pour un homme seul (1950 – 1953)(Symfonie pro osamělého člověka)
  - *„Symfonie se nepokouší postavit hluk proti hudebnímu zvuku: snaží se o nalezení syntézy mezi hluky spíše hudebními a souhrou nástrojů ne příliš vzdálenou od hluků.“*

Pierre Henry

- Écho d'Orphée
  - Ozvěny orfea
    - Klasická tematika spojená s neklasickým materiálem
    - Velké pobouření
  - Výsledkem pak Orfeo 53 – velký úspěch
    - „opera“ kombinující klasické zpěváky a tanečníky s konkrétní hudbou

Etablování hluku

- Futuristé přistupovali k hluku spíše manifestačně a v podstatě velmi naivně. Tvořili „konvenční hudbu“ nekonvenčními prostředky
- Konkrétní hudba pracovala s „hlukem“ jako hudebním materiálem.
- Až Cage ve svém 4:31 (Silence) povýšil jakýkoli hluk ve své původní podobě na hudbu.

www.radioart.sk

- Koncert Inoranomuri

